

NADER ONDERZOEK ECOLOGIE

SEROOSKERKSEWEG 19-21

TE SEROOSKERKE (SCHOUWEN)

Ecologie

Rapportage nader onderzoek ecologie

Serooskerkseweg 19-21 te Serooskerke (Schouwen)

Opdrachtgever	Tonnaer Parklaan 21 5261 LR Vught
Rapportnummer	6077.007
Versienummer	D1
Status	Conceptrapportage
Datum	28 oktober 2019
Vestiging	Zuid-Holland Max Euwelaan 21-29 3062 MA Rotterdam 010 - 7640828 rotterdam@econsultancy.nl
Opsteller	M.I. van der Meer, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	A.M. Vergeer, MSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	3
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
	4.1 Huismus.....	5
	4.2 Kerkuil.....	5
	4.3 Vleermuizen.....	5
	4.4 Onderzoeksplanning en weersomstandigheden	6
5	ONDERZOEKSRESULTATEN	9
	5.1 Huismus.....	9
	5.2 Kerkuil.....	9
	5.3 Vleermuizen.....	9
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	13
	6.1 Vogelrichtlijnsoorten (huismus en kerkuil)	13
	6.2 Habitatrichtlijnsoorten (vleermuizen)	13
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	15

Bijlage 1 Vervolgstappen in het kader van Wet natuurbescherming

Bijlage 2 Toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Tonnaer opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek naar de huismus, ransuil, kerkuil, boomvalk en vleermuizen aan de Serooskerkseweg 19-21 te Serooskerke (Schouwen).

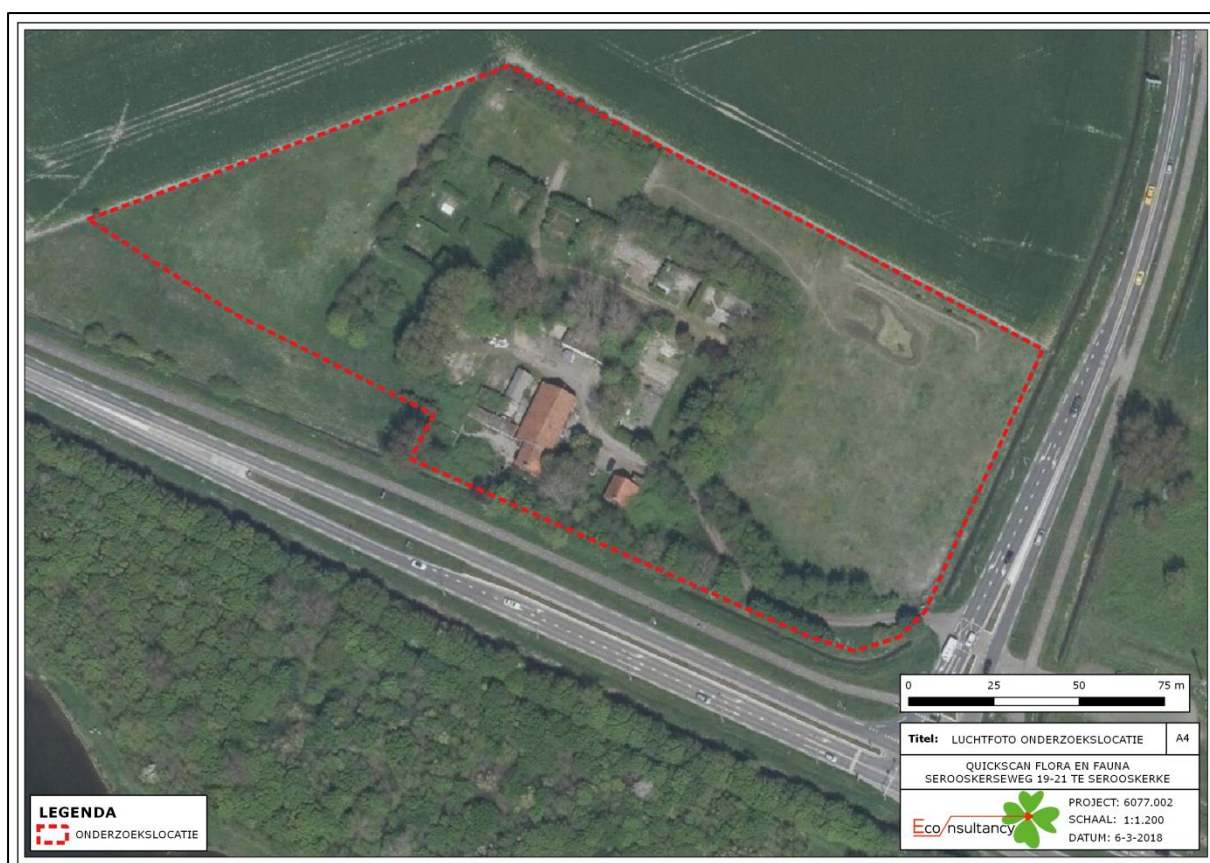
Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en herontwikkeling van de onderzoekslocatie, naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in februari 2018 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 6077.002, d.d. 8 maart 2018). Op basis van onderhavig aanvullend ecologisch onderzoek wordt beoordeeld of bij de uitvoering van de voorgenomen ingreep sprake zal zijn van overtreding van de Wet natuurbescherming (Wnb) ten aanzien van de huismus, ransuil, kerkuil, boomvalk en vleermuizen.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 2,4$ ha) ligt aan de Serooskerkseweg 19-21, circa 500 meter ten westen van de kern van Serooskerke (Schouwen). De locatie betreft de volgende kadastrale percelen: Westenschouwen, sectie K, nummer 150, 193 en 202. De coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie zijn $X = 45.766$ $Y = 413.689$. In figuur 1 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven in de oorspronkelijke situatie zoals deze was tijdens de quickscan flora en fauna.

Figuur 1. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving. De luchtfoto geeft de oorspronkelijke situatie weer. In de situatie gedurende het nader onderzoek waren enkel de twee voormalige woonhuizen/schuren met oranje daken nog aanwezig. Ook was een groot deel van het in de luchtfoto aanwezige groen niet meer aanwezig.

Tijdens het veldbezoek voor de quickscan, die voorafgaand aan het nader onderzoek heeft plaatsgevonden, waren op de onderzoekslocatie verschillende gebouwen aanwezig: een groot voormalig woonhuis annex stal met ten westen daarvan enkele leegstaande schuren/stalruimte, een kleiner voormalig woonhuis, een toiletgebouw ten noorden van het grote woonhuis en verschillende kleine vervallen gebouwtjes zoals schuurtjes en afdakjes.

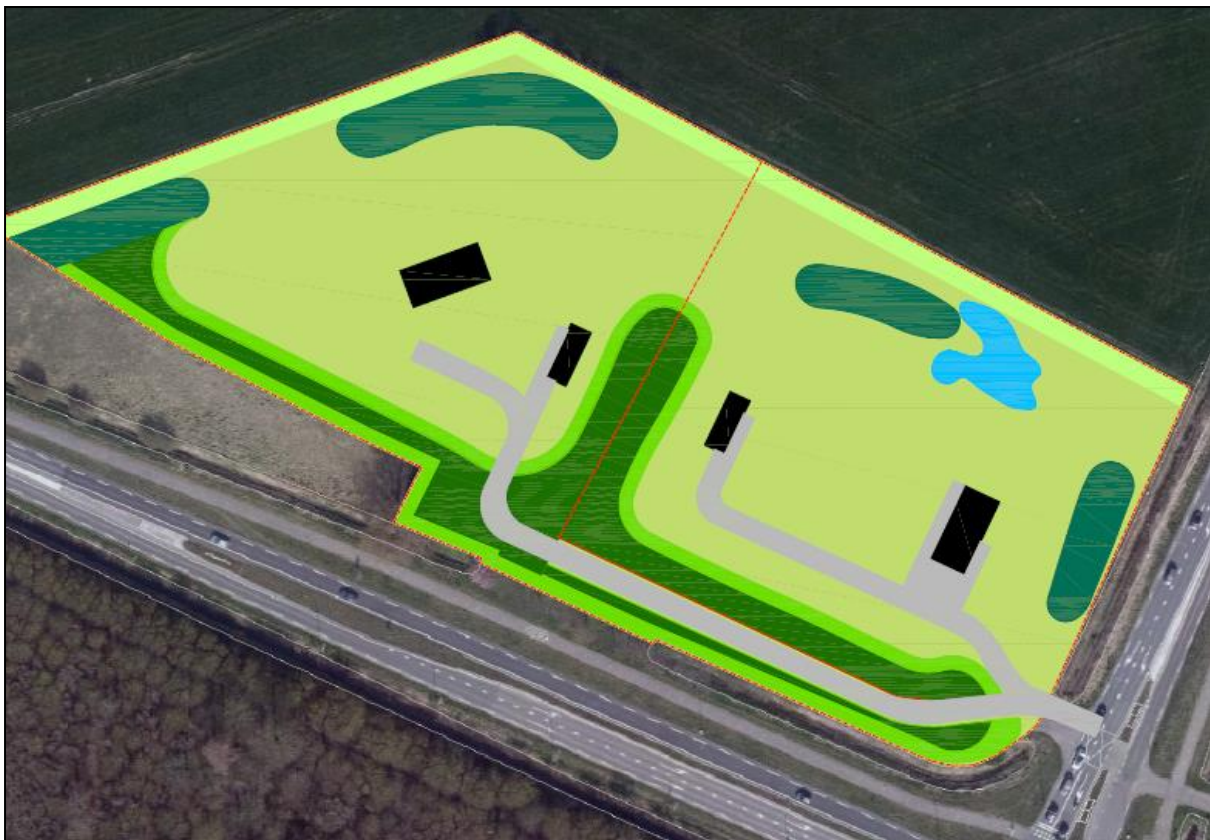
Op de onderzoekslocatie bevonden zich tijdens de quickscan verder veel (wintergroene) hagen, bestaande uit onder andere conifeer en klimop. Er stonden verschillende bomenrijen bestaande uit voornamelijk zwarte els en populier. Onder deze bomen bevond zich een verwilderde struiklaag bestaande uit onder andere braam, vlier en hazelaar. Samen met de aanwezige grasvelden resulteerde dit in een kleinschalig halfopen cultuurlandschap. Centraal op het terrein bevonden zich hopen puin

met stenen en snoeiafval. Een deel van de onderzoekslocatie was in gebruik als weide voor kleine pony's. In de noordoosthoek van het terrein lag een poeltje.

Tijdens het eerste veldbezoek ten behoeve van het nader ecologisch onderzoek was de situatie op de onderzoekslocatie gewijzigd ten opzichte van de oorspronkelijke situatie tijdens de quickscan. Op de onderzoekslocatie waren enkel het grote voormalige woonhuis annex stal en het kleinere voormalige woonhuis nog op de onderzoekslocatie aanwezig. Ook het groen op de onderzoekslocatie was gewijzigd, waarbij een rij met coniferen en een rij met grote populieren niet meer aanwezig waren en verschillende andere grote bomen en heggen ook waren verwijderd.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de huidige bebouwing te slopen, en op elk perceel een woning en een schuur te bouwen die verder van de Serooskerkseweg af liggen. Ook zal er een nieuwe toegangsweg aangelegd worden aan de zuidzijde van de percelen. De huidige beplanting op de locatie zal waar mogelijk behouden blijven, maar zal grotendeels verwijderd moeten worden om te voldoen aan de nieuwe plannen (figuur 2). Er worden opnieuw bosgordels en bosvlak ingeplant. De waterpartij zal behouden blijven.

Figuur 2. Plantekening architect met de toekomstige bebouwing en toegangswegen. De groene elementen worden bebost, het lichtgroene vlak wordt grasland (bron: Landschapsplan Serooskerkseweg, Bosch Slabbers Landschapsarchitecten, 2017).

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

“Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming, ten aanzien van de ‘huismus’, ‘ransuil’, ‘boomvalk’, ‘kerkuil’ en de vleermuissoorten ‘gewone dwergvleermuis’, ‘ruige dwergvleermuis’, ‘laatvlieger’, ‘meervleermuis’, ‘gewone grootoorvleermuis’ en ‘watervleermuis’ op sommige punten meer informatie is benodigd:

- *De aan- of afwezigheid van vaste rust- en/of nestlocaties van de huismus, ransuil, boomvalk en kerkuil;*
- *Het wel of niet functioneren van de onderzoekslocatie als een essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving van de huismus, ransuil, boomvalk en kerkuil;*
- *De aan- of afwezigheid van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van gebouwbewonende en boombewonende vleermuissoorten;*
- *Het wel of niet functioneren van de onderzoekslocatie als belangrijk foerageergebied voor vleermuizen.*

Momenteel zijn onvoldoende bruikbare gegevens beschikbaar over het gebruik van de onderzoekslocatie en de directe omgeving door bovengenoemde soorten. Gelet op de omvang van de onderzoekslocatie en de verschillende functies (verblijfplaats en foerageergebied) die het gebied op basis van habitatkenmerken kan hebben, is het mogelijk dat overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Een aanvullend onderzoek binnen het geschikte seizoen dient meer uitsluitel te geven over het gebruik van de onderzoekslocatie door bovengenoemde beschermde soorten. Vervolgens dient vastgesteld te worden of overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project en of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.”

Omdat tijdens de eerste veldronde voor het nader onderzoek bleek dat de situatie op de onderzoekslocatie gewijzigd was ten opzichte van de situatie tijdens de quickscan, heeft Econsultancy de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten opnieuw beoordeeld. Hierbij is geconcludeerd dat de onderzoekslocatie niet langer geschikte rust- en/of nestlocaties biedt aan de ransuil en boomvalk, onder andere door het ontbreken van eerder geschikt bevonden bomen. Ook biedt de onderzoekslocatie niet langer geschikte verblijfplaatsen aan uitsluitend boombewonende vleermuissoorten. Het nader onderzoek heeft zich daarom beperkt tot de beschermde soorten ‘huismus’, ‘kerkuil’, ‘gewone dwergvleermuis’, ‘ruige dwergvleermuis’, ‘laatvlieger’, ‘meervleermuis’ en ‘gewone grootoorvleermuis’.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

4.1 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus zijn in april en mei 2019 twee veldbezoeken uitgevoerd gedurende de ochtend (tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst). Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends en 's avonds) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de ronden gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen.

De onderzoeksronden ten behoeve van de huismus zijn uitgevoerd met twee waarnemers per veldronde. Op deze wijze kon elke waarnemer één woning monitoren, door op een constante snelheid rondom de woning te lopen, waarbij zowel huismusactiviteit aan de voor- als achterkant kon worden opgemerkt op basis van geluid en zicht. In een tijdsbestek van één tot anderhalf uur in de vroege ochtend is op deze wijze met redelijkheid vastgesteld dan wel uitgesloten of nestlocaties van de huismus op de onderzoekslocatie aanwezig zijn, of dat de onderzoekslocatie onderdeel van de functionele leefomgeving van de huismus vormt.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het soortinventarisatieprotocol voor de huismus (Netwerk Groene Bureaus, juli 2017) en het kennisdocument huismus van BIJ12 (versie juli 2017).

4.2 Kerkuil

Voor het onderzoek naar de kerkuil zijn in de periode april tot eind augustus 2019 vier bezoeken uitgevoerd, waarvan één bezoek overdag naar sporen en drie bezoeken in de avond. Tijdens de veldbezoeken is gelet op eventuele bezette nesten, de aanwezigheid van sporen in de vorm van braakballen en krijstreden, territoriaal gedrag, krijsende kerkuilen en bedelende jongen. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument kerkuil van BIJ12 (versie juli 2017).

4.3 Vleermuizen

Voor gebouwbewonende vleermuizen zijn in de periode mei tot en met september 2019 in totaal zes aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en gewone grootoorvleermuis.

De onderzoeksronden ten behoeve van vleermuizen zijn uitgevoerd met twee waarnemers per veldronde in de avond, en drie waarnemers per veldronde in de ochtend. Voor de veldronden in de avond stond één waarnemer gepositioneerd bij de noordwestelijke hoek van de grote woning, waardoor de noord- en westzijde van deze woningen konden worden overzien. Een tweede waarnemer stond strategisch gepositioneerd tussen de twee woningen in, waarbij zowel de zuid- en oostzijde van de grote woning, als ook de zuid- en westzijde van de kleinere woning op elk moment konden worden gemonitord. Op deze wijze is gegarandeerd dat te allen tijde minimaal 75% van de onderzoekslocatie kon worden overzien, waardoor wordt voldaan aan de minimale eis van 75% zoals gesteld in het Vleer-

muisprotocol 2017. Tijdens de ochtendronde kon een derde waarnemer bij de noordoostelijke hoek van de kleine woning positie innemen, waardoor alle gebouwgevels op elk moment gemonitord konden worden.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (mei tot oktober). Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn zij druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. In deze periode produceren mannelijke vleermuizen sociale geluiden vanuit, of vliegend rondom, bebouwing om vrouwtjes te lokken. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats. In het kader van winterverblijven wordt gesteld dat als zomer- en/of paarverblijven aangetoond zijn, er van wordt uitgegaan dat deze verblijven eveneens als winterverblijven gebruikt worden.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende, aantikkende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384 USB). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van vleermuissoorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name de Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de analyseprogramma's BatSound en BatExplorer.

4.4 Onderzoeksplanning en weersomstandigheden

Tabel I geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor huismus, kerkuil en vleermuizen. Alle veldbezoeken zijn in 2019 uitgevoerd.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep. Het aantal onderzoekers per ronde is weergegeven voor elk bezoek.

2019		februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
huismus	tijdstip	-		2 x ochtend *		-			
	datum			18 april en 8 mei					
	functie			territorium/nestlocatie					
kerkuil	tijdstip	1 x overdag ** 3 x avond *							
	datum	8 mei (overdag) 16 mei, 20 juni en 15 augustus (avond)							
	functie	Sporen (overdag) territorium/nestlocatie (avond)							
vleermuizen	tijdstip	-		1 x ochtend **		2 x avond *		-	
	datum			8 mei		16 mei 20 juni			
	functie			zomerverblijf		zomer- en kraamverblijf			
								1 x ochtend (o) ** 2 x avond (a) *	
								15 augustus (a) 16 augustus (o) 9 september (a)	
								zomer- en paar verblijf	

* Het veldwerk is door twee personen uitgevoerd.

** Het veldwerk is door drie personen uitgevoerd.

De eerste paarronde betrof een extra lange ronde waarbij een avondbezoek direct gevolgd werd door een ochtendbezoek. Na de protocollaire avondronde die eindigde op 16 augustus rond 03:00 ten behoeve van de meervleermuis is vrijwel direct gestart met een extra ochtendronde. Deze ochtendronde is aansluitend aan de avondronde als aanvulling op het protocol uitgevoerd, omdat het vermoeden bestond dat zich een verblijfplaats van een gewone dwergvleermuis bevond in de bebouwing op basis van het gedrag van een vleermuis tijdens eerdere onderzoeksrondes. Omdat de vleermuis echter het gebouw niet heeft aangetikt en het gebouw niet is ingegaan, kon niet worden bepaald of zich in de woning daadwerkelijk een vleermuisverblijf bevond en zo ja, de precieze locatie.

Tabel II geeft tot slot een overzicht van de tijden en weersomstandigheden behorend bij de uitgevoerde veldbezoeken. Tijdens het eerste ochtendbezoek d.d. 8 mei was de temperatuur voor het onderzoek naar zomerverblijfplaatsen van de meervleermuis te laag. Met het extra ochtendbezoek op 16 augustus is deze ochtendronde naar zomerverblijfplaatsen alsnog uitgevoerd onder optimale weersomstandigheden voor de meervleermuis. Door de goede weersomstandigheden is redelijkerwijs aan te nemen dat de overschrijding van één dag van de datumgrens (15 augustus) geen gevolgen heeft voor de onderzoeksresultaten ten aanzien van de meervleermuis. Tijdens de overige veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het onderzoeken van de aanvullende onderzoeken naar de huismus, kerkuil en vleermuizen gunstig. Zij voldoen hiermee aan de protocollaire eisen voor de uitvoer van nader onderzoek.

Tabel II. Omstandigheden aanvullende onderzoeken 2019.

	Datum	Tijd	Zonsopkomst/ zonsondergang	*	Temperatuur	Weersomstandigheden **
huismus	18 april	07:30 – 08:30	06:38	↑	10 °C	Helder, droog, lage windkracht (0,1 m/s)
	8 mei	06:00 – 07:30	05:58	↑	8 °C	Bewolkt, droog, lage windkracht (0,5 m/s)
kerkuil	8 mei	06:00 – 08:00	05:58	↑	8 °C	Bewolkt, droog, lage windkracht (0,5 m/s)
	16 mei	21:20 – 00:00	21:28	↓	14 °C	Helder, droog, lage windkracht (3 m/s)
	20 juni	22:00 – 00:35	22:03	↓	15 °C	Helder, droog, matige windkracht (3,5 m/s)
	15 augustus	21:00 – 03:00	21:05	↓	14 – 18 °C	Half bewolkt, droog, lage windkracht (2 m/s)
vleermuizen	8 mei	03:00 – 06:00	05:58	↑	8 °C	Bewolkt, droog, lage windkracht (0,5 m/s)
	16 mei	21:20 – 00:00	21:28	↓	14 °C	Helder, droog, lage windkracht (3 m/s)
	20 juni	22:00 – 00:35	22:03	↓	15 °C	Helder, droog, matige windkracht (3,5 m/s)
	15 augustus	21:00 – 03:00	21:05	↓	14 – 18 °C	Half bewolkt, droog, lage windkracht (2 m/s)
	16 augustus (extra ronde)	03:25 – 06:30	06:25	↑	12 °C	Half bewolkt, droog, lage windkracht (2 m/s)
	9 september	20:10 – 03:00	20:10	↓	12 °C	Half bewolkt, droog, lage windkracht (0,4 m/s)

* ↑ Zonsopkomst; ↓ Zonsondergang. De tijden zijn afkomstig van <https://cdn.knmi.nl>.

** Gebruik is gemaakt van de weersgegevens van het dichtstbijzijnde weerstation, zoals opgeslagen op <https://wow.knmi.nl>.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Huismus

Tijdens de twee onderzoeksronden voor de huismus zijn geen nestlocaties van de huismus op of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie aangetoond. Tevens is tijdens beide veldbezoeken geen huismusactiviteit waargenomen op en gerelateerd aan de onderzoekslocatie. Omdat zich in een straal van 300 meter rondom de onderzoekslocatie geen andere bebouwing bevindt, kan redelijkerwijs worden aangenomen dat de onderzoekslocatie niet fungeert als nest- en rustlocatie voor de huismus, en ook geen essentieel onderdeel vormt van de functionele leefomgeving van eventueel aanwezige huismussen in bebouwing in de omgeving.

Wel is vastgesteld dat de kleinere woning in gebruik is als nestlocatie door een boerenzwaluw. Het betreft een nestlocatie in de noordzijde van de woning die bereikt wordt door een opening in de deur op de eerste verdieping. Tevens zijn in beide woningen/schuren nestlocaties van algemene broedvogelsoorten aangetroffen, zoals een nestlocatie van de winterkoning in de kleine woning, een nestlocatie van kauwen in een schoorsteen en nestlocaties van koolmezen in de grote schuur. Tot slot is een duivennest aangetroffen in een bosschage ten westen van de grote woning en schuur.

5.2 Kerkuil

Tijdens de eerste onderzoeksrunde overdag op 8 mei zijn geen sporen (krijtstrepen en braakballen) van de kerkuil op de onderzoekslocatie en in de woningen en schuur aangetroffen. De mestsporen op de dakbalk in de schuur waren afkomstig van de kippen die in de schuur gehouden werden.

Tijdens de overige veldbezoeken in de avond zijn ook geen aanwijzingen gevonden die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie door de kerkuil, zowel als rust- of broedlocatie noch als onderdeel van het foerageergebied en de functionele leefomgeving. Er zijn geen kerkuilensporen aangetroffen, geen kerkuilen gehoord en ook geen kerkuilen gezien, niet op de onderzoekslocatie en ook niet overvliegend.

Door de afwezigheid van sporen en waarnemingen van de kerkuil tijdens vier onderzoeksronden in de geschikte periode, kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat de onderzoekslocatie niet functioneert als rust- of broedlocatie voor de kerkuil, of een essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving van deze soort.

5.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie

Tijdens het **eerste veldbezoek** in de zomer- en kraamperiode (8 mei, ochtendronde) zijn geen aantikkende, zwermende of in- en uitvliegende vleermuizen waargenomen bij de bebouwing op de onderzoekslocatie. De waargenomen vleermuisactiviteit was laag. In totaal zijn twee gewone dwergvleermuizen waargenomen, waarvan één exemplaar af en toe foerageerde rondom de woningen en één exemplaar sporadisch langs vloog.

Tijdens het **tweede veldbezoek** in de zomer- en kraamperiode (16 mei, avondronde) zijn opnieuw geen aantikkende, zwermende of in- en uitvliegende vleermuizen waargenomen bij de bebouwing op de onderzoekslocatie. Ten zuiden van de grote woning zijn drie gewone dwergvleermuizen waargenomen die samen tussen de woning en de bomen foerageerden, waarbij af en toe sociale roepen te horen waren. Na een half uur verlieten alle drie de vleermuizen de onderzoekslocatie, waarna ze tijdens het veldbezoek niet meer zijn waargenomen.

Tijdens het **derde veldbezoek** in de zomer- en kraamperiode (20 juni, avondronde) zijn vlak na zonsondergang vier gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen op de onderzoekslocatie, waarbij vooral gefoerageerd werd langs de bomenrij ten zuiden van de woningen langs de Serooskerkseweg. Uitvliegende vleermuizen zijn niet waargenomen, maar de aanwezigheid van de vleermuizen zo vlak na zonsondergang en de afwezigheid van overige bebouwing binnen een straal van 300 meter van de onderzoekslocatie doen vermoeden dat de vleermuizen mogelijk een verblijfplaats binnen de onderzoekslocatie hebben. Hierdoor is besloten om een extra ochtendbezoek te brengen aansluitend aan het volgende avondbezoek, om nader te kunnen onderzoeken of de woningen in gebruik zijn als vleermuizenverblijf. Tijdens deze avondronde is verder eenmalig een ruige dwergvleermuis gehoord die de onderzoekslocatie in zuidwestelijke richting passeerde.

Aangezien tijdens bovenstaande bezoeken in de kraamperiode geen in- en uitvliegende vleermuizen op de onderzoekslocatie zijn waargenomen, en geen vleermuisactiviteit is waargenomen gebonden aan de bebouwing op de onderzoekslocatie, is het onwaarschijnlijk dat de bebouwing in het plangebied in gebruik is als kraamverblijfplaats. Indien de vleermuizen die zijn waargenomen tijdens het derde veldbezoek wel een verblijfplaats op de onderzoekslocatie hadden, kan door het lage aantal exemplaren en gedrag tijdens de onderzoeksrondte alsnog redelijkerwijs worden uitgesloten dat het een kraamverblijf betreft. Tijdens de bovengenoemde veldbezoeken zijn verder geen sporen gevonden en zijn geen waarnemingen gedaan van de soorten laatvlieger, meervleermuis en grootoorvleermuis die duiden op het in gebruik zijn van de woningen op de onderzoekslocatie door deze soorten.

Tijdens het **vierde veldbezoek** in de zomer- en paarperiode (15 augustus, avondronde) zijn geen aantikkende, zwermende of in- en uitvliegende vleermuizen waargenomen bij de bebouwing op de onderzoekslocatie. Verder was de vleermuisactiviteit op de onderzoekslocatie laag. Twee gewone dwergvleermuizen zijn waargenomen die foerageerden rondom de woningen op de onderzoekslocatie en langs de bomenrij aan de Serooskerkseweg. De vleermuizen waren niet continu aanwezig. Beide vleermuizen zijn enkel foeragerend waargenomen zonder baltsroepen of baltsgedrag. Verder is ten westen van de grote woning een ruige dwergvleermuis gehoord die op het westelijk deel van de onderzoekslocatie af en toe foerageerde.

Tijdens het **vijfde veldbezoek** in de zomer- en paarperiode (16 augustus, ochtendronde), dat aansluitend op de avondronde van 15 augustus plaatsvond, zijn net als tijdens de avondronde twee foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen tussen en rondom de woningen. Beide dwergvleermuizen lieten geen baltsroepen horen en vertoonden geen baltsgedrag. Aan het eind van de ochtendronde zijn beide exemplaren van de onderzoekslocatie verdwenen. Rond zonopgang keerde één gewone dwergvleermuis terug vanuit oostelijke richting. Dit exemplaar is invliegend waargenomen onder de nokpan van de noordelijke gevel van de kleine woning (figuur 3). Hierdoor kan worden gesteld dat de kleine woning in gebruik is als zomerverblijfplaats door één gewone dwergvleermuis.

Tijdens het **zesde veldbezoek** in de zomer- en paarperiode (9 september, avondronde) is één baltsroepende gewone dwergvleermuis op de onderzoekslocatie waargenomen. De gewone dwergvleermuis is invliegend waargenomen onder de loodslab van de schoorsteen van de grote woning, aan de zuidzijde van de schoorsteen (figuur 4). Hierdoor kan worden gesteld dat de grote woning in gebruik is als paarverblijfplaats door één gewone dwergvleermuis.

Figuur 3. Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis onder nokpan noordgevel kleine woning.

Figuur 4. Paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis onder loodslab linkerzijde schoorsteen bij de zuidgevel van de grote woning.

Ook tijdens de bovengenoemde veldbezoeken in de zomer- en paarperiode zijn geen sporen gevonden en zijn geen waarnemingen gedaan van de soorten laatvlieger, meervleermuis en grootoorvleermuis die duiden op het in gebruik zijn van de woningen op de onderzoekslocatie door deze soorten tijdens de onderzoeksperiode.

Hierdoor kan geconcludeerd worden dat in de bebouwing op de onderzoekslocatie één zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis en één paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aanwezig zijn. De locaties van de vleermuisverblijven zijn op kaart weergegeven in figuur 5.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

In de directe omgeving van de onderzoekslocatie bevindt zich geen bebouwing. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten zijn tijdens het nader onderzoek dan ook niet aangetoond. Daarnaast zijn geen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen buiten de onderzoekslocatie aangetoond.

De onderzoeksinspanning heeft zich echter niet geconcentreerd op alle mogelijk geschikte bomen in de omgeving van de onderzoekslocatie, waardoor niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat vleermuizen bij de overige bomen zijn in- en uitgevlogen. Door de afstand van de onderzoekslocatie tot het mogelijk geschikte groen buiten de onderzoekslocatie, gecombineerd met de aard van de ingreep, kan echter met voldoende zekerheid worden gesteld dat eventueel in de omgeving verblijvende vleermuizen geen negatieve effecten zullen ondervinden van de voorgenomen ingreep.

Foeragerende / passerende vleermuizen

Zoals reeds besproken wordt de onderzoekslocatie voornamelijk gebruikt als foerageergebied door gewone dwergvleermuizen. Het betreft hoofdzakelijk de omgeving rondom de woningen en de bomenrij ten zuiden van de woningen langs de Serooskerkseweg. Verder is een enkele maal een foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen boven het groen in het westelijk deel van de onderzoekslocatie.

Door de voorgenomen werkzaamheden wordt naar verwachting de functionaliteit van het totale foerageergebied van de vleermuizen waarschijnlijk niet aangetast, ook omdat in de directe omgeving van de onderzoekslocatie meer geschikt foerageerhabitat van een minimaal vergelijkbare kwaliteit aanwezig is. Het aanbod van foerageerhabitat komt daardoor niet in het geding.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, gebouwgevels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Tijdens de veldbezoeken zijn geen eenduidige vliegpatronen aangetroffen langs de gevels van de woonblokken of langs de bomenrijen aan de Serooskerkseweg die worden gevolgd door meerdere individuen. Het kan daarom redelijkerwijs worden gesteld dat door de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie geen vliegroutes worden verstoord. Overtreding ten aanzien van vliegroutes is hierbij niet aan de orde.

Figuur 5. Schematische weergave van de onderzoekslocatie met de aangetoonde verblijfplaatsen van vleermuizen in het inventarisatiejaar 2019. De twee schuurtjes die op deze kaart ten westen van de grote woning schematisch zijn weergegeven, waren niet aanwezig gedurende het nader onderzoek.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Vogelrichtlijnsoorten (huismus en kerkuil)

De huismus en kerkuil zijn inheemse diersoorten, beschermd onder artikel 3.1 van de Wnb. De soorten staat vermeld op de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. De huismus staat daarnaast vermeld als 'gevoelig' op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels.

De volgende verboden uit de Wnb zijn van toepassing op de huismus:

- Het opzettelijk doden of vangen van vogels;
- Het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het wegnemen van nesten;
- Het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels;
- Het opzettelijk verstoren van vogels;
- Het bezit, het vervoer en de handel in vogels, dood of levend, dan wel delen of producten daarvan.

Op de onderzoekslocatie zijn geen vaste rust- en nestlocaties, alsook geen essentieel leefgebied van de huismus en kerkuil aangetoond. Bij de voorgenomen werkzaamheden worden daarom geen beschermde verblijfplaatsen of leefgebieden van deze soorten verstoord, beschadigd of vernield. Overtreding van artikel 3.1 lid 2 en 4 van de Wnb (de verboden op het opzettelijk verstoren van vogels en het vernielen, beschadigen of het wegnemen van nesten) is daardoor niet aan de orde. De voorgenomen werkzaamheden zijn daarmee niet ontheffingsplichtig ten aanzien van de huismus en kerkuil.

6.2 Habitatrichtlijnsoorten (vleermuizen)

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. Dit betekent dat vleermuizen beschermd zijn tegen het opzettelijk verstoren, doden of vangen en dat hun vaste rust- en voortplantingsplaatsen niet mogen worden beschadigd of vernield. Onder vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes), de paarterritoria en de essentiële foerageergebieden bescherming genieten.

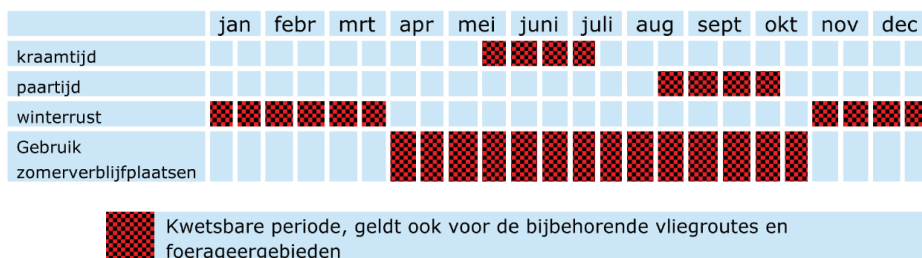
De volgende verboden uit de Wnb zijn van toepassing op vleermuizen:

- Het opzettelijk doden of vangen van vleermuizen in hun natuurlijke verspreidingsgebied;
- Het opzettelijk verstoren van vleermuizen;
- Het opzettelijk beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen.

Door de voorgenomen werkzaamheden, waarbij de twee woningen/schuren op de onderzoekslocatie worden gesloopt verdwijnen één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, hetgeen overtreding betreft van artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wnb.

- Artikel 3.5 lid 2 betreft het verbod op het opzettelijk storen van vleermuizen. Bij het weggjagen van een vleermuis als gevolg van het ongeschikt maken van de woningen voorafgaand aan de sloop is sprake van voorwaardelijke opzet en is het artikel van kracht. Het verjagen heeft echter niet tot doel om de staat van instandhouding negatief te beïnvloeden, maar juist om doden en verwonden te voorkomen tijdens de sloop. Toch zullen handelingen verricht moeten worden die specifiek bedoeld zijn om dieren te verstoren, waaronder het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen. Econsultancy verwacht dat juridisch gezien overtreding van het verbodsartikel aan de orde is en dat een ontheffing noodzakelijk is.
- Artikel 3.5 lid 4 betreft het verbod op het opzettelijk beschadigen of vernielen van de voortplantings- of rustplaatsen van vleermuizen. Bij de sloopwerkzaamheden kan niet worden uitgesloten dat vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen worden weggenomen, vernield of beschadigd, waardoor overtreding van het verbodsartikel aan de orde is. Er zijn daarom maatregelen nodig om de functionaliteit van verblijfplaatsen voor vleermuizen op elk moment te behouden. Omdat de verblijfplaatsen het hele jaar door beschermd zijn, gaat het bevoegd gezag uit van een ontheffingsplicht ondanks behoud van functionaliteit.

Figuur 6 geeft de kwetsbare perioden van vleermuizen weer. De kwetsbare periode is afhankelijk van de functie van de verblijfplaats voor vleermuizen. De kwetsbare periode voor de zomerverblijfplaats loopt van april t/m oktober. De kwetsbare periode voor de paarverblijfplaats loopt van half augustus tot half oktober. Voor beide verblijfplaatsen geldt daarnaast dat ze mogelijk gebruikt kunnen worden als winterverblijf door de betreffende vleermuizen. Hierdoor geldt voor beide verblijfplaatsen dat ook de periode november t/m maart als kwetsbare periode telt.

Figuur 6. Kwetsbare perioden van vleermuizen.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Tonnaer een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Serooskerkseweg 19-21 te Serooskerke (Schouwen).

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van sloopwerkzaamheden van de woningen op de onderzoekslocatie en de verdere herontwikkeling van de locatie. Op basis van het onderzoek is beoordeeld of bij de uitvoering van de ingreep sprake zal zijn van overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de huismus, kerkuil en de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en gewone grootoorvleermuis.

Conclusie

Bij de voorgenomen werkzaamheden op de onderzoekslocatie is, zonder het nemen van maatregelen, sprake van verstoring en vernieling van één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Omdat verstoring of beschadiging van individuen of hun verblijfplaatsen niet op voorhand te voorkomen is, vindt overtreding plaats van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de gewone dwergvleermuis. De sloopwerkzaamheden zijn daarmee ontheffingsplichtig.

De maatregelen en vervolgstappen die genomen dienen te worden om verstoring en/of beschadiging van de aangetoonde verblijfplaatsen te mitigeren en de functionaliteit van de verblijfplaatsen te behouden zijn beschreven in bijlage 1.

Algemene aanbevelingen

Ondanks dat aan de vereiste onderzoeksinspanning is voldaan, kan het nooit volledig worden uitgesloten dat een incidentele verblijfsfunctie van één of enkele beschermde individuen wordt gemist of na het nader onderzoek ontstaat. Het protocollair onderzoek blijft een reeks van momentopnamen, waardoor niet elke avond en/of ochtend gedurende het seizoen onderzoek plaats kan vinden. Wanneer tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch (verblijfplaatsen van) één of meerdere vleermuizen worden aangetroffen op onverwachte plekken, dienen de versturende werkzaamheden ter plaatse tijdelijk te worden gestaakt en dient in eerste instantie contact te worden opgenomen met Econsultancy of een lokale vleermuisdeskundige. In overleg zal vervolgens worden bepaald hoe verder gehandeld dient te worden en welke eventuele maatregelen getroffen moeten worden.

De onderzoekslocatie wordt gebruikt door vleermuizen als foerageergebied. Ten aanzien van in de omgeving foeragerende vleermuizen wordt geadviseerd om gedurende de werkzaamheden en in de nieuwe situatie verlichtingsarmaturen te gebruiken die naar beneden schijnen en zo min mogelijk strooilicht veroorzaken, of om andere vleermuisvriendelijke verlichting toe te passen.

De woningen en het groen op de onderzoekslocatie worden verder door verschillende algemene broedvogelsoorten (boerenwaluw, kauw, duif, koolmees, winterkoning) gebruikt als nestlocatie. Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door rekening te houden met het broedseizoen. Indien binnen het broedseizoen gewerkt wordt dient vooraf aan de werkzaamheden een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden door een ter zake kundige. In gebruik zijnde nesten mogen niet worden beschadigd.

Tot slot dient te allen tijde rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht ten aanzien van in het wild levende dieren en planten (zie bijlage 2, zorgplicht).

Econsultancy
Rotterdam, 28 oktober 2019

Bijlage 1 Vervolgstappen in het kader van Wet natuurbescherming

1. Alternatieve tijdelijke verblijfplaatsen (geen ontheffing noodzakelijk)

Alternatieve verblijfplaatsen dienen tijdig te worden aangeboden in de vorm van 8 vleermuiskasten als tijdelijke opvang van het verlies van één zomerverblijf en één paarverblijf van de gewone dwergvleermuis.

- Voor de zomerkasten geldt dat deze in totaal 3 maanden in de periode tussen april en eind oktober moeten hangen voordat de oorspronkelijke zomerverblijfplaatsen ongeschikt mogen worden gemaakt.
- Voor de paarkasten geldt dat deze een gewenningsperiode van minimaal 6 maanden voorafgaand aan de start van het paarseizoen kennen. De kasten dienen daarom uiterlijk half februari te hangen willen zij gelden als compensatie tijdens het paarseizoen (half augustus tot half oktober) datzelfde jaar.

2. Ongeschikt maken (na ontheffingverlening)

De betreffende verblijfplaatsen én alle gelijkende potentiële verblijfplaatsen dienen vooraf aan de ingreep, buiten de relevante kwetsbare perioden, ongeschikt gemaakt te worden. Dit kan bijvoorbeeld doormiddel van het plaatsen van 'exclusion flaps' voor de ingang van verblijfplaatsen, het tochtig maken van de verblijfplaatsen en het plaatsen van felle verlichting richting de verblijfplaatsen.

3. Controleronde (na ontheffingverlening)

Na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen dient tijdens het in- of uitvliegmoment door een eco-loog gecontroleerd te worden of de verblijfplaatsen niet meer in gebruik zijn door vleermuizen. Indien noodzakelijk worden door de ecologisch begeleider, op basis van deze controleronde aanvullende maatregelen voorgesteld.

4. Duurzame verblijfplaatsen (tijdens de werkzaamheden, na ontheffingverlening)

In de nieuwe situatie dienen minimaal 8 duurzame verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis aanwezig te zijn, bijvoorbeeld door het toegankelijk houden van de spouwmuur en het dak voor de gewone dwergvleermuis, of het plaatsen van ingemetselde of ingebouwde kasten.

Maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch activiteitenplan en ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de provincie Zeeland middels een ontheffingsaanvraag.

Bijlage 2 Toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

De tekst van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, waarin de zorgplicht voor alle in het wild voorkomende planten en dieren is vastgelegd, luidt als volgt:

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Deze plicht treft dus niet alleen de dieren en planten die zijn vermeld op de lijsten behorend bij de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, de Conventies van Bern en Bonn of artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

De plicht houdt zoveel in dat een ieder die weet, kan weten, vermoedt of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten in het wild levende dieren of planten nadelige gevolgen kunnen ondervinden, zijn handelen of nalaten moet aanpassen ter voorkoming, beperking of ongedaan making van die gevolgen, zoals beschreven in lid 2 van het zorgplichtartikel.

Onder nadelige gevolgen dient hierbij niet alleen de dood of verwonding van dieren dan wel de vernieling of beschadiging van planten te worden verstaan.

Dit verplicht de initiatiefnemer van ruimtelijke ingrepen of andersoortige activiteiten ertoe om voorafgaande aan de uitvoering of realisatie zich op de hoogte te stellen van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid van die natuurwaarden en van de mogelijke gevolgen van zijn handelen voor die natuurwaarden. Dit vereist zorgvuldigheid van de initiatiefnemer. Hij dient ook al bij de voorbereiding van zijn handelingen oog te hebben voor de bescherming van de natuurwaarden en tijdens de uitvoering en realisatie steeds een focus te hebben op voorkoming of ongedaan making van nadelige effecten op die natuurwaarden.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaar rond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

